

ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ НЕЗАКОННОМУ ВИДОБУВАННЮ БРУШТИНУ-СИРЦЮ

Алексєєва-Процюк Д.О. кандидат історичних наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування НАВС.

Проведеним аналізом стану розслідування кримінальних правопорушень встановлено, що серед злочинів одним з найбільш латентних, таких, що важко виявляються та підлягають доказуванню, є незаконне видобування бурштину, фактично видобуток проводиться у лісах та полях. Державні

органи не володіють дійсними масштабом порушень і заподіяної довкіллю шкоди. Держекоінспекція, Держсільгоспінспекція і державна лісова охорона інформацією про площі порушених земель, в тому числі лісового фонду не мають, а тому, на порушення не реагують взагалі.

Провадження цієї категорії належать до складних з точки зору організації та проведення досудового розслідування. Це пояснюється характером способу їх учинення. Складність полягає у тому, що видобування бурштину, як правило, виявляється працівниками лісової охорони та працівниками Держсільгоспінспекції, тобто від моменту вчинення злочину до моменту його виявлення проходить певний проміжок часу, що негативно впливає на фіксацію слідів злочину та використання криміналістичних засобів, за якими можливе встановлення осіб, які їх вчинили.

Вивчення слідчої практики дає підстави констатувати, що головними факторами, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень цієї категорії та ускладнюють процес їх розслідування, є такі:

1. Складність встановлення точного часу вчинення злочину. Дані про незаконне видобування бурштину здебільшого надходять від спеціалізованих підприємств лише під час планового або позачергового обходів, у зв'язку з цим ускладнена можливість швидкого реагування на факти незаконного видобування корисних копалин, розміщених у віддаленій місцевості, через значний проміжок часу після вчинення злочину.

2. Надходження до ОВС повідомлень про вчинення злочинів через певний (іноді досить тривалий) час, призводить до того, що огляд місця події слідчими проводиться значно пізніше. Відтак, при проведенні огляду місця події через зміни погодних умов та сплину певного проміжку часу, нічого не вилучається, або наявні сліди не містять у собі достатньої інформації про особу злочинця. Отже, слідчий позбавлений можливості своєчасного вжиття заходів щодо виявлення та

фіксації слідів злочинів, встановлення осіб, які причетні до їх учинення.

3. Самостійне документування працівниками, які обслуговують площі порушених земель, фактів протиправних дій (зі складанням актів) з повідомлення правоохоронних органів у подальшому ускладнює одержання необхідної доказової інформації про подію злочину.

4. Кримінальні правопорушення цієї категорії вчиняються переважно за межами населених пунктів або на їх окраїнах, в полі, на території сільськогосподарських угідь, лісів, що унеможливорює пошук свідків учиненого злочину.

5. Відсутність охорони на таких об'єктах.

6. Розміщення корисних копалин (залежів бурштину) на території приватних земельних ділянок. Доступ до такого об'єкта з метою проведення його огляду, можливий лише в разі наявності відповідної ухвали суду.

7. Злочинці-професіонали відрізняються винахідливістю у приховуванні злочину. Типовими із них є: вчинення злочину біля населених пунктів, у яких вони не проживають або у віддаленому місці; негайний збут бурштину здобутого злочинним шляхом через корумповану схему прикриття злочинів, знищення продуктів його переробки, або їх надійне приховання; знищення або приховання знарядь злочину; відмова від дачі показань або дача завідомо неправдивих показань; активний вплив з цією метою на очевидців, свідків, потерпілих; складання неправдивого алібі.

Тому організація розслідування цих кримінальних правопорушень має низку особливостей, які стосуються: організації, проведення й фіксації огляду місця вчинення кримінального правопорушення; специфічних обставин, які підлягають доказуванню; встановлення осіб, причетних до кримінального правопорушення, в умовах неочевидності.